

KLEMEN TERÉZIA

ÖTLETEK A KÖZÉPKORI KULTÚRA ÉS IRODALOM TANÍTÁSÁHOZ

Hosszú évek tapasztalata alapján állíthatom, hogy az irodalomnak ez a szakasza, vagyis a középkor irodalma nem tartozik a diákok által kedvelt témakörök közé. Azért használtam ilyen feladatokat, hogy érdekessé, emészthetővé, vonzóvá lehessen tenni az irodalomnak ezt a szegmensét is. Próbálják ki Önök is, biztosan van az alábbi feladatok között olyan, ami elnyeri a tetszésüket. Jó munkát kívánok!

A KÖZÉPKOR VILÁGKÉPE ÉS KULTÚRÁJA

- Számítógép segítségével tervezzen egy önként vállalkozó diák egy időszalagot, melyen a középkor legfontosabb szakaszai és eseményei találhatóak! Mutassa be osztálytársainak!
- Kiselőadásban ismertesse az egyház szerepét a középkorban, állításait érvekkel támassza alá!
- A történelmi atlasz segítségével mutassa be a középkori civilizáció területeit!
- PowerPoint-összeállításban számoljon be osztálytársainak a kereszténység kialakulásáról és elterjedéséről Európában!
- A „szentté avatások Európában és a Magyar Királyságban” témához gyűjtsék össze a legismertebb szentek névsorát, és röviden ismertessék életútjukat!
- Érvelési feladat: vajon ismer a diák olyan személyt a környezetében, akit „boldoggá”, esetleg „szentté” lehetne avatni? Mutassa be őt, és érveljen javaslata érdekében!
- Egy önként vállalkozó diák nézzen utána és mesélje el osztálytársainak a Márton napi lúd esetét!
- A középkori egyházi nevelés a kolostori iskolákban folyt. Tanulmányai, olvasmányai, fantáziája, esetleg filmélményei alapján milyennek képzeled az ottani életet? Írjon rövid tudósítást, valamilyen figyelemfelkeltő címmel ellátva azt!

■ A következő pontok alapján írják le a diákok blogszerűen a lovagi ideál, a lovagi nevelés célját és tartalmát, a lovagválas szakaszait. A mérvadó szempontok: erkölcsi elvek, fegyverforgatás, a „hét lovagi készség”.

■ Írjanak rövid esszét „A hit ragyogása, a katedrálisok kora” címmel!

■ Csoportmunkában végzett kutatási feladat, beszámoló, mely a következő témákat dolgozza fel:

- A városi polgárság nevelése
- A városi polgárság igényei
- Az iskolai tananyag átforgalmazása – alapismeretek – „köznapi” latin – hivatalos iratok szerkesztése – könyvelés – kereskedelmi levelezés
- Nevelés a céhekben
- A mesterré válás szakaszai: inas – legény – mester.

■ Nőnevelés a középkorban címmel írjanak csoportmunkában egy ismeretterjesztő cikket, melyek tartalmazzák a következő pontokat:

- Nevelés az apácakolostorokban, kódexmásolás, miniatúrafestés
- Nevelés a lovagvárakban, illemszabályok, társasági viselkedés, zene, tánc
- A gazdaság vezetése, háztartási ismeretek, gyógyítás

■ Prezentáció készítése az irodalom művelői témakörben:

- A világi papság és a szerzetesek
- A vándor énekmondók
- Az egyházi vagy világi hivatalok (pl. királyi kancelláriák), azaz a „hiteles helyek” írástudói
- Az írástudó világiak
- Az egyetemek (Párizs, Bologna, Oxford, Padova stb.) oktatói és hallgatói
- A főurak familiárisai

■ Definiálják a középkori irodalom legjellemzőbb műfajait, és mutassanak be társaiknak egy-egy példát (vallásos-egyházi műfajok: himnusz, legenda, ima, prédikáció, bibliai szövegmagyarázat, vitairat, szerzetesi regula; drámai műfajok: mirákulum, misztérium, moralitás; a világi szépirodalom műfajai: hősné, eposz, lovagregény, monda, ballada, dal, virágének)

DANTE ALIGHIERI: ISTENI SZÍN-JÁTÉK FELDOLGOZÁSA

■ Az Isteni színjáték szövege alapján készítsenek a diákok szemléltető ábrát a mű univerzumáról!

■ Nyissanak vitát arról, a mű mely elemei nem felelnek meg teljesen a középkori világfelfogásnak – és miért!

■ Az ember útját elálló három allegorikus állatfigura helyett milyen állatokat vagy jeleket használnának a diákok? Választásukat indokolják.

■ Alkossanak csoportokat, és írjanak egy rövid szócikket az út-utazás, erdő, hegy, völgy, fény-sötétség topozáról az irodalomban!

■ Vizsgálják és indokolják meg, vajon Dante ismerhette-e az Odüsszeiát!

■ Beszéljék meg, vajon a felfedező és leleményes Odüsszeust lehetne-e reneszánsz embertípusnak nevezni! Válaszukat indokolják!

■ Egy erkölcsi kérdés megvitatása a mű kapcsán: a tudás és az erkölcs viszonya. Vajon az emberi tudásnak manapság is szüksége van bizonyos „fékekre”? Miért?

A KÖZÉPKORI VÁGÁNS KÖLTÉSZET

■ Keressenek ismert verseket a Carmina Burana gyűjteményből, és hallgassák meg Orff megzenésítését is!

■ Francois Villon művei alapján indokolják meg, miért nevezi az utókor „evilági csavargónak” a költőt!

■ Villon életrajza alapja írják meg a szerző jellemzését!

A KÖZÉPKORI MAGYAR IRODALOM

■ Mutassák be, hogy mely magyarországi egyházi és világi személyek legendáit írták meg!

■ Keressenek képeket a magyar szentekről, és nézzenek utána a Szimbólumtárban, hogy milyen jel-

képes jelentések hordozói a képen lévő elemek!

■ Gyűjtőmunka: Vajon élnek-e még a környezetükben olyan öregek, akik ismernek és mesélnek régi meséket, imákat és énekeket? Ha igen, jegyezzék le vagy rögzítsék a telefonjukkal!

■ Legyen az osztálynak közös család-története, gyűjtsük össze a családtörténeteket és öröklődő hagyományokat.

■ Az internet segítségével keressék meg és mutassák be egymásnak a diákok a magyar középkor leghíresebb krónikáit!

■ Nézzenek utána, majd meséljék el, hogy a Magyar Anjou-legendárium milyen híres esemény kapcsán keletkezett, és mi lett a sorsa!

■ Az egyik legismertebb középkori latin nyelvű szövegünk a Halotti beszéd és Könyörgés. Képzeld el, hogy fedezik fel a Pray-Kódexben a szöveget. Írjanak róla szenzációs újságcikket!

■ Kosztolányi Dezső és Márai Sándor is „megevokálta” – felidézte a művet. Olvassák el a műveket, és beszéljék meg az azonosságot és a különbséget a három mű között.

■ Nyomozási feladat: nyomozzák ki, hogy az Ómagyar Mária-siralom, az első magyar vers honnan és hogyan került vissza Magyarországra.

■ Hallgassák meg és hasonlítsák össze a Honfoglalás című film vezérdalával a legrégebbi magyar verset!

■ A középkori divat. Mutassuk be PowerPoint segítségével, milyen öltözékben jártak az egyes társadalmi osztályok asszonyai, férfiai és a gyerekek!

■ Egy önkéntes diák *A katedrálisok kora* címmel készítsen rövid bemutató filmet és ajánljon filmeket osztálytársainak Európa híres templomairól!